

Siguranța terenurilor de joacă din Chișinău

Autori: Irina Sterpu, Mariana Platon
Chișinău, februarie 2020

Recomandări cheie

1. Organizarea campaniilor de informare cu privire la regulile de igienă și siguranță la terenurile de joacă. Informarea părinților cât și a celor care accesează terenurile de joacă, va reduce astfel pericolul de infectare cu agenți patogeni (viruși, microbi, paraziți).
2. Utilizarea materialelor cu un nivel crescut de siguranță la instalarea terenurilor de joacă pentru copii. Materialele moi și durabile minimalizează riscul de accidentări și sporesc nivelul de siguranță.
3. Evaluarea stării terenurilor de joacă existente. Acest lucru va aduce o claritate cu privire la măsurile necesare pentru reparația fiecărui spațiu, o estimare clară a cheltuielilor necesare, precum și prioritizarea restaurării acestora în dependență de gravitatea defecțiunilor.
4. Încurajarea parteneriatelor publice private pentru prestarea serviciilor de curățare/dezinfecare periodică a terenurilor de joacă. Transparentizarea acestor servicii va permite o monitorizare periodică, precum și va asigura controlul și deservirea utilajului de pe terenurile de joacă.
5. Actualizarea și respectarea unui regulament clar privind instalarea terenurilor de joacă conform standardelor internaționale și europene. Un regulament complex și specific privind standardele și materialele ce pot fi utilizate la instalarea terenurilor de joacă va contribui la durabilitatea terenurilor, la responsabilizarea companiilor contractate și la menținerea siguranței acestora.

Siguranța și sănătatea proprie sunt prioritățile numărul unu ale fiecărei persoane, iar atunci când vine vorba de copii, aceste două elemente necesită o atenție sporită.

Terenurile de joacă sunt printre principalele puncte de atracție pentru copii, precum și un loc de adunare comunitară pentru părinții acestora. În timp ce locurile de joacă sunt o sursă excelentă de distracție, ele pot fi, de asemenea, și o sursă de contaminare cu microbi și o zonă cu risc de accidentări. De-a lungul anilor, verificarea și întreținerea echipamentelor din spațiile de recreere nu au constituit o prioritate pentru autoritățile publice.

O bună parte din timpul liber copiii îl petrec pentru activități de joc și interacțiune cu alți copii. Terenurile de joacă au fost concepute pentru a asigura acest mediu de dezvoltare și recreere, spații asociate cu noțiunea de distracție, creștere, socializare și siguranță. Cu toate acestea, astăzi majoritatea terenurilor de joacă reprezintă un risc de infectare cu diverse boli dar și un risc de accidentare a copiilor.¹

De exemplu în SUA, Comisia pentru protecția consumatorului (Consumer Product Safety Commission, CPSC) estimează că anual au loc aproximativ 200.000 de accidentări ale copiilor la terenurile de joacă (din cauza echipamentelor).² În același timp, potrivit Centrului pentru combaterea și protecția bolilor (Centers for Disease Control and Prevention, CDC.gov) peste 20.000 de copii cu vârsta până la 14 ani s-au adresat la medic cu diferite traume provenite de la spațiile de joacă.³ Conform CDC, terenurile de joacă verificate și întreținute după standarde prezintă mai puține riscuri pentru copii

¹ <https://www.homeadvisor.com/r/playground-germs/>

² https://amtrustfinancial.com/blog/loss-control/playground-safety-tips?fbclid=IwAR3IPNzExlhF02PnZz9hwUPdmKqQ08zTWIR0FwZoOiwk0wiILrar_fy5LXU

³ https://www.cdc.gov/safekid/playground/index.html?fbclid=IwAR2HdVrw9bJSWn_ihv2rTMpig_WzLyJSWTSpfCWAA-qwg6uW1B9zQ6VBgzA

decât cele deteriorate (cu echipament ruginit sau defect).

Un alt studiu american realizat de *HomeAdvisor.com*⁴ a descoperit că zonele aglomerate de pe terenurile de joacă, cum ar fi leagăne pentru copii și toboganele au fiecare câte 9 milioane de unități de formare a unei colonii de bacterii, pe centimetru pătrat. Aceasta este de mai mult de 52.000 de ori mai multe bacterii decât pe scaunul de toaletă de acasă, menționează studiul. „Copiii care se dau pe toboganul din parc pot întâmpina de aproximativ 60.000 de ori mai multe bacterii decât la terenurile de joacă din interior,” notează studiul.

Majoritatea terenurilor de joacă din Chișinău sunt în sunt în gestiunea autorităților locale, iar o parte sunt gestionate fie de agenți privați ori de asociațiile locativ-comunale⁵. Terenurile de joacă sunt amplasate cel mai des în parcuri, curțile blocurilor de locuit, grădinițe și școli. Direcția Generale Locativ-Comunală și Amenajare, din subordinea primăriei Chișinău, în procesul de amenajare și întreținere a locurilor de joacă, actualmente, se conduce după Normativul în construcții “ NCM B.01.05.2019 Urbanism, Sistematizarea și Amenajarea localităților urbane și rurale” și de Codul practic în construcții “CP C.01.09.2017 Clădiri civile, construcții plane, deschise pentru cultură fizică și sport⁷.”

La moment, majoritatea normativelor atât în construcții cât și în amenajarea terenurilor deschise provin de pe timpul Uniunii Sovietice⁸. Actualmente, Ministerul Economiei și Infrastructurii a inițiat procesul de reformare a sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor, în scopul armonizării acestuia cu standardele europene și internaționale.

Părinții se arată îngrijați de starea terenurilor de joacă publice și de lipsa de receptivitate a autorităților locale de a spori siguranța la aceste terenuri. Într-o interacțiune cu reprezentanți ai organizației obștești ”Părinți Solidari”, aceștia au menționat că își doresc ca locul unde se joacă copiii – inclusiv terenul de joacă – să fie un spațiu absolut sigur și fără pericole.” Totodată, în Chișinău încă mai există terenuri de joacă din fier, de producție sovietică și care sunt ruginite sunt într-o stare deplorabilă. Din cauza defectelor și a murdăriei, aceste terenuri sunt o amenințare pentru siguranța spațiului de recreere a copiilor.

O altă preocupare a părinților este faptul că nu există o monitorizare a stării terenurilor de joacă din municipiul Chișinău. Or, atunci când părinții depistează nereguli sau defecțiuni, nu cunosc unde să se adreseze și nu știu cine se face responsabil de acestea. Astfel, fiecare spațiu de joacă ar trebui să pună la dispoziția părinților contactele celor responsabili de întreținerea terenului.

Un sondaj⁹ realizat în luna februarie, 2020 confirmă aceste îngrijorări. În jur de 80% dintre părinți care au răspuns nu consideră terenurile de joacă drept un spațiu sigur pentru copiii. Totodată, peste 63% dintre respondenți nu cunosc suficient de bine despre potențialele riscuri de îmbolnăviri și accidentări la spațiile de recreere. În același timp, 74% nu cunosc unde se pot adresa în caz de reclamații cu privire la terenurile de joacă publice.

Desigur un rol important în buna funcționare a terenurilor de joacă îi revine și comunității, care ar trebui să manifeste mai multă grijă și responsabilitate la buna funcționare a acestora.

⁴<https://clark.com/health-health-care/playgrounds-are-dirtier-than-bathroom-toilets/>

⁵ Conform unei scrisori oficiale primite de la Direcția Generală Locativ-Comunală în gestiunea acesteia sunt 460 de terenuri de joacă.

⁶ http://ednc.gov.md/upload/61/NCM_B.01.052019.pdf

⁷<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=372950>

⁸<file:///D:/Downloads/Catalogul Documentelor Normative in constructii 2020 Editia I.pdf>

⁹ Sondaj realizat cu participarea părinților din Chișinău, pe mai multe rețele de socializare, la care au participat 63 părinți.

Astfel, fiecare din cei responsabili de gestionarea acestor spații, fie este vorba de autorități sau companii private, ar trebui să asigure protecția copiilor atât din punct de vedere al igienei sănătății, cât și din punct de vedere al materialelor utilizate la aceste terenuri.

Terenurile de joacă - o sursă de microbi și infectare cu boli

Un studiu publicat de Universitatea din Arizona¹⁰ sugerează că aproape jumătate din toate echipamentele de joacă sunt contaminate cu agenți patogeni care pot provoca boli. În timp ce se leagă pe barele de maimuțe, coboară pe dispozitive și se bucură de o diversitate mare de echipamente de agrement, copiii sunt expuși la saliva, transpirația, mucusul, urina, și sângele, celorlalți care au folosit echipamentul înaintea lor. Aceste fapte fac ca echipamentele de joacă să fie de două ori mai contaminate cu bacterii decât toaletele publice. De obicei, însă, semnele de infecție de la terenurile de joacă sunt destul de subtile: febră ușoară, oboseală, dureri abdominale și tuse - simptome care descriu orice număr de boli.

Fără o întreținere constantă și calitativă a echipamentelor (curățare și igienizare), riscul de înmulțire și răspândire pentru o serie de agenți patogeni crește semnificativ. Același studiu mai menționează că Norovirusul, E. coli, salmonella și hepatita sunt doar câteva dintre bacteriile și bolile comune care pot fi întâlnite în locurile de joacă pentru copii. În plus, copiii deja bolnavi pot prezenta o amenințare și mai mare în adresa sănătății copiilor sănătoși. Infecția poate apărea odată cu o lovitură simplă, accidentală, din partea unui partener de

joacă contagios sau prin atingerea ușoară a unei suprafețe contaminate.

Despre pericolele la terenurile de joacă avertizează și pediatrii. Medicii susțin că spațiile de recreere pentru copii sunt un mediu prielnic pentru formarea coloniilor de bacterii, rezistente de-a lungul anilor. Acestea reprezintă în deosebi un pericol mare pentru copiii cu vârstele cuprinse între 4-5 ani, la care imunitatea încă nu este maturizată. Astfel, pentru a diminua riscul de infectare, specialiștii recomandă, pe lângă igiena personală, dezinfectarea, curățarea și verificarea periodică a terenurilor. Schimbarea nisipului este în special recomandată, pentru că, pe lângă restul aspectelor ce țin de echipamentele de joacă, acesta mai este și un mediu favorabil pentru paraziții din excrementele animalelor.

Materialele care cresc riscul de incidente la terenurile de joacă

O altă problemă la fel de importantă cu privire la terenurile de joacă o reprezintă materialele de construcție utilizate la asamblarea și amenajarea acestora. Majoritatea dintre aceste terenuri, îndeosebi cele publice (din preajma grădinițelor, parcurilor și a blocurilor locative în gestiunea primăriei municipiului Chișinău) au la bază materiale care nu sunt printre cele mai sigure pentru copii. Cele mai frecvent utilizate materiale sunt nisipul, pietrișul, asfaltul, fierul ușor oxidabil, pământul și rumegușul. De obicei, acestea sunt umplute cu tot felul de gunoi (muguri de țigară, sticle, plastic, etc.). De exemplu, nisipul intră ușor în încălțăminte, pietrișul arată ca niște bomboane pentru copiii mici, pe care tind să le pună

¹⁰ <https://hvparent.com/playground-germs>

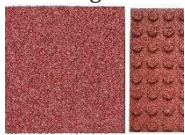

în gură și să le înghită sau să le răspândească ori sunt bucăți aspre de pietriș care pot provoca răni.¹¹

La nivel internațional, cele mai recomandate materiale pentru siguranța la terenurile de joacă sunt: cauciucul granulat, rumegușul, fibra de lemn, plăci turnate de cauciuc peste pietriș.¹²

Atunci când este montat un loc de joacă, este importantă și verificarea suprafeței de siguranță, nu doar a echipamentului. Copiii au nevoie de un loc moale pentru a ateriza atunci când sar sau cad. În același timp, materiale precum nisipul, pietrișul, pământul și asfaltul, nu oferă siguranță, dar sunt folosite datorită costurilor reduse. Adicional, la folosirea acestor materiale (nisipul, pietrișul) nu sunt respectate normele de instalare. În consecință, majoritatea accidentelor au loc din cauza folosirii materialelor nepotrivite.

Potrivit, companiei de construcții “Noahs Park and Playgrounds”¹³ din SUA, următoarele materiale sunt recomandate pentru construcția terenurilor de joacă:

Materiale Recomandate pentru utilizare	
<p>Cauciuc granulat</p> 	<p>Avantaje: necesită întreținere minimă, rezistent la alunecare, permițând accesul ușor și pentru scaune cu rotile și cărucioare.</p> <p>Dezavantaje: cauciucul solid granulat este una dintre cele mai scumpe opțiuni în ceea ce privește suprafața de siguranță a locului de joacă.</p>
<p>Iarbă artificială</p> 	<p>Avantaje: alternativă puțin mai ieftină în comparație cu cauciucul solid, întreținere redusă și o suprafață accesibilă pentru scaun cu rotile și cărucioare.</p> <p>Dezavantaje: va necesita o clătire ocazională, sau un sistem pentru scurgerea apei, zăpezii.</p>

<p>Rumeguș</p> 	<p>Avantaje: asigură o cădere ușoară, fără riscul unui accident major, absoarbe apa, este material natural.</p> <p>Dezavantaje: poate fi ușor răspândit în afara terenului și poate fi folosit de copii în alte scopuri (ex: pusul în gură).</p>
<p>Plăci turnate de cauciuc(peste pietriș, pentru durabilitate)</p> 	<p>Avantaje: necesită întreținere minimă, rezistent la alunecare, permițând accesul ușor și pentru scaune cu rotile și cărucioare, mobil (se poate muta în alte locuri).</p> <p>Dezavantaje: cauciucul solid granulat este una dintre cele mai scumpe opțiuni în ceea ce privește suprafața de siguranță a locului de joacă, dar o alternativă ar fi utilizarea roților de cauciuc și transformarea acestora în plăci.</p>

Lipsa de informare cu privire la riscurile sau acțiunile de protecție la terenurile de joacă

Pe lângă riscul mare de contaminare cu varii agenți patogeni prezentate de utilizarea materialelor nepotrivite, mai există și problema lipsei de informare a părinților despre riscurile de îmbolnăvire și accidentare la terenurile de joacă. Există o oarecare percepție că aceste locuri sunt sigure doar pentru că protejează copiii de a nu ieși în stradă. Indiferent dacă terenurile sunt integrate în cadrul unei instituții de învățământ, parc sau zone de joacă interioare, părinții și tutorii ar putea și ar trebui să ia măsuri de precauție pentru a-i proteja pe copii de contractarea și transferul microbilor prezenți pe echipamentul de joacă. Lipsa de informare cu privire la eventualele pericole și măsuri de siguranță este una dintre cauzele care sporesc riscul de accidentări sau infecții la spațiile de joacă.

¹¹<https://joaca.atlassport.ro/suprafete-sigure-pentru-locurile-de-joaca-pentru-copii/>

¹²<https://joaca.atlassport.ro/suprafete-sigure-pentru-locurile-de-joaca-pentru-copii/>, <https://cehn.org/our-work/eco-healthy-child-care/ehcc-faqs/playground-surfaces/>

¹³<https://noahsplay.com/blog/noahsplaytop-5-playground-surface-materials/>

Neglijența din partea autorităților stimulează neglijența din partea părinților.

Recomandări internaționale

Dat fiind faptul că siguranța copiilor la terenurile de joacă este o preocupare globală, organizația *Safe Kids Worldwide*¹⁴ vine cu o serie de recomandări atât pentru părinți cât și pentru autorități pentru a evita cazurile neplăcute sau problemele de sănătate cauzate de lipsa siguranței la terenurile de joacă.

Recomandări pentru Părinți

- Evitați locurile de joacă cu suprafețe periculoase, cum ar fi asfaltul, betonul, iarba, murdăria sau pietrișul colțuros.
- Asigurați-vă că, în caz de absență a gelurilor pentru dezinfectare, veți șterge copilului mâinile după timpul petrecut la terenul de joacă sau acesta le va spăla cu săpun desinestătător.
- - Pentru leagăne, asigurați-vă că suprafața se extinde, în spate și în față, de două ori înălțimea barei de suspendare. Deci, dacă partea de sus a leagănelui este înaltă de 10 metri, suprafața ar trebui să se extindă 20 de metri.

Recomandări pentru Autorități

- Iarba, murdăria, asfaltul, betonul sau pietrișul colțuros nu sunt suprafețe sigure pentru echipamentele de joacă.
- Suprafața terenului de joacă trebuie să aibă o adâncime de cel puțin 12 centimetri și să se extindă la cel puțin 6 metri în toate direcțiile în jurul echipamentului staționar. În funcție de înălțimea echipamentului, suprafața poate fi extinsă mai mult de 6 metri.
- Echipamentul trebuie verificat și dezinfectat cel puțin o dată în an, iar în preajmă terenurilor de joacă ar fi recomandat instalarea aparatelor cu geluri dezinfectate contra-cost.

➤ *Materialele de suprafață recomandate includ: nisip, pietriș de mazăre, așchii de lemn, cauciuc mărunțit. Covorașele de cauciuc, gazonul sintetic și alte materiale artificiale reprezintă suprafețe sigure și necesită o întreținere mai mică.*

Totodată, potrivit Comisiei pentru protecția consumatorului (Consumer Product Safety Commission, CPSC) se recomandă ca la locul de joacă să fie incluse avertizări atât pentru copii cât și pentru părinți. De exemplu, pot fi prezentate despre necesitatea supravegherii copiilor, despre orele admisibile de funcționare, intervalul de vârstă sugerat pentru locul de joacă, numele sau datele de contact ale responsabililor de întreținerea acestui teren, notițe despre eventuale suprafețe dure expuse, echipamente deteriorate sau comportamente necorespunzătoare). CPSC recomandă autorităților sau celor responsabili de verificarea spațiilor de joacă, inspecțiile periodice și întreținerea continuă a tuturor echipamentelor de joacă, fapt ce va contribui la asigurarea siguranței copiilor (piesele uzate și deteriorarea echipamentului în timp pot duce la scenarii de accidentare).

În același timp și Centrul pentru combaterea și protecția bolilor din America vine cu recomandări pentru părinți. Părinții sunt încurajați să verifice dacă locurile de joacă au fundament moale (rumeguș, nisip sau pietriș-mazăre), să citească indicatoarele existente, copiii să utilizeze echipamente de joacă potrivite pentru vârsta lor și să se asigure că în jur nu există obiecte ce ar prezenta pericol pentru viața copiilor.

¹⁴ <https://www.safekids.org/tip/playground-safety-tips>

Concluzii și Recomandări

Investițiile și eforturile autorităților publice pentru amenajarea terenurilor de joacă trebuie să corespundă criteriilor de siguranță atât din punct de vedere tehnic (materialele utilizate) cât și a igienei. În special autoritățile ar trebui să atragă o mai mare atenție la menținerea (dezinfectare/curățare) și verificarea periodică a echipamentului și suprafeței terenurilor. Conform datelor din sondajul menționat mai sus, printre cele mai necesare măsuri menționate de părinți care ar trebui să le întreprindă autoritățile, sunt: dezinfectarea periodică și menținerea spațiilor de joacă curate (86%), utilizarea materialelor sigure/calitative la instalarea terenurilor (78%), informarea părinților despre potențialele riscuri și regulile de protecție a copiilor la terenurile de joacă (50%).

Astfel, următoarele acțiuni și inițiative sunt recomandate autorităților publice locale pentru asigurarea unui mediu prielnic și sănătos a spațiilor de recreere:

1. Implementarea campaniilor de informare cu privire la regulile de igienă și precauție la terenurile de joacă. La moment, nu există informații sau recomandări despre măsurile de protecție la terenurile de joacă publice din capitală. Totodată, o bună parte din locuitorii Chișinăului nu cunosc și nu sunt documentați suficient despre potențialele pericole de îmbolnăviri și accidentări în aceste spații, precum și unde se pot adresa în caz de reclamații. În acest sens, o soluție ar fi implementarea unor campanii publice de informare asupra măsurilor de siguranță și igienă la terenurile de joacă. Recomandările pot fi diseminate prin intermediul grădinițelor, instituțiilor medicale, posturi TV sau alte canale cheie unde părinții pot avea acces ușor la informații. Totodată, informația ar putea fi distribuită și prin instalarea panourilor

informative la terenurile de joacă. La realizarea acestor campanii, ar fi binevenită implicarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În același timp este necesar ca la fiecare echipament de pe terenul de joacă să fie indicată vârsta potrivită pentru utilizarea acestuia de către copii. Instalarea panourilor sau plasarea informației direct la fața locului, poate fi o metodă rapidă atât de informare a părinților, cât și de educare a copiilor cu privire la cum se pot proteja de eventualele accidentări sau boli.

2. Utilizarea materialelor cu un nivel crescut de siguranță la instalarea terenurilor de joacă pentru copii. Materialele moi și durabile minimizează riscul de accidentări și sporesc nivelul de siguranță. Spre exemplu, pentru a evita riscul căderii și a răspândirii infecțiilor, se recomandă înlocuirea pietrișului cu cauciucul granulat, fibră de lemn, plăci turnate de cauciuc peste pietriș. Cauciucul granulat, dar și plăcile din cauciuc sunt pe primul loc în listă, deoarece pe lângă nivelul de siguranță oferit, acestea necesită cel mai mică efort de întreținere. Suprafețele din cauciuc solid au două forme. Cel mai cunoscut este "Turnarea în loc", care este turnată pe o sub-bază (pietriș), iar produsul final este o suprafață netedă, amortizată. Cealaltă opțiune de suprafață solidă se prezintă sub formă de plăci de cauciuc care se potrivesc pentru a realiza o singură suprafață solidă.¹⁵

Fibra de lemn proiectată este o opțiune accesibilă și durabilă pentru terenurile de joacă. Se estimează că aproximativ 50.000 de locuri de joacă din SUA și Canada folosesc acest material. Fibra de lemn este un mod sigur și natural de a acoperi solul, oferind în același timp protecție pentru copii.

3. Evaluarea stării terenurilor de joacă existente. Dat fiind faptul că nu toate terenurile de

¹⁵<https://noahsplay.com/blog/noahsplaytop-5-playground-surface-materials/>

joacă necesită lucrări de reparare a echipamentelor, se recomandă evaluarea tuturor terenurilor pentru a selecta pe acelea care au nevoie de intervenție urgentă. Probabil nu toate spațiile de recreere necesită reconstrucție, ci doar de menținerea spațiilor curate și verificarea periodică a condițiilor tehnice ale utilajului. Astfel, se recomandă stabilirea unor criterii clare de evaluare (vechimea utilajului, parametrii de instalare, defecțiuni tehnice, etc.) și consultarea acestora locuitorilor Chișinăului care pot semnala diferite probleme la terenurile de joacă pentru o colaborare mai eficientă între autorități și cetățeni. În acest sens, ar fi utilă crearea unei hărți interactive pe site-ul primăriei unde cetățenii ar putea raporta neregulile de la terenurile de joacă din Chișinău. Evaluarea stării terenurilor de joacă va aduce o claritate cu privire la măsurile necesare pentru reparația fiecărui spațiu, o estimare mai bună a cheltuielilor necesare, precum și prioritizarea restaurării acestora în dependență de gravitatea defecțiunilor.

4. Actualizarea și respectarea unui regulament clar privind instalarea terenurilor de joacă conform standardelor internaționale și europene. Un regulament complex și specific privind standardele și materialele ce pot fi utilizate la instalarea terenurilor de joacă va contribui la durabilitatea terenurilor și responsabilizarea companiilor contractate în ceea ce ține de materialele utilizate, garanțiile oferite, etc. În acest sens, se recomandă grăbirea procesului de reformare a sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor conform prevederilor Acordului de Asociere a Moldovei cu UE (Titlul 5 cap. 3, art. 173-*Apropierea reglementărilor tehnice, a standardelor și a evaluării conformității*¹⁶).

Respectarea de către toate companiile de construcții a unor norme și reguli clare, va asigura calitatea și

siguranța copiilor la terenurile de joacă.

5. Încurajarea parteneriatelor publice-private pentru prestarea serviciilor de curățare/dezinfectare periodică a terenurilor de joacă. La moment nu există un control constant al spațiilor de joacă publice, astfel terenurile ajungând fie distruse, fie insalubre. Totodată, din cauza limitărilor financiare, autoritățile nu fac față administrării acestora. Se recomandă implicarea companiilor private care ar oferi servicii de calitate înaltă pentru curățarea, dezinfectarea și menținerea terenurilor. Inițierea parteneriatelor publice private (PPPs) ar putea interesa agenții economici să salubritzeze terenurile de joacă – simplu vorbind, de exemplu prin folosirea acestui spațiu ca și publicitate. Contractele transparente vor permite o monitorizare periodică, precum și vor asigura controlul și deservirea utilajului.

¹⁶<https://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf?fbclid=IwAR3fQ6UZ-6CHrAKvjZPO4-EWUIf-MXyvwUXa1misF2Y5e2z1zAgLpjakheZE>

